

Міжнародний досвід впровадження системи менеджменту якості освіти

Гандурська-Павленко О. П.

Резюме. Використання принципів європейських критеріїв при запровадженні Болонського процесу потребує від системи управління освітою в Україні напрацювань щодо навчальних програм і правил співпраці вчителів з учнями, взаємодії навчальних закладів із підприємствами, педагогів зі студентами, студентів із роботодавцями, щоб досягти замкнутого циклу де отримані теоретичні знання поєднані з можливістю застосовування їх на практиці, на засадах обов'язкового зворотного зв'язку з метою вдосконалення освітньої діяльності.

Ключові слова: якість освіти, якість життя.

Аналіз досліджень і публікацій. Для того щоб ефективно застосовувати міжнародні принципи і системи освіти варто вивчати досвід провадження освітніх послуг у провідних навчальних закладах європейських держав.

Кожна країна має своє трактування щодо забезпечення й оцінки якості освіти. Розглянемо Європейську вищу освіту, а саме:

«англійська» модель якості освіти базується на внутрішній самооцінці академічної спільноти;

«французька» модель полягає в зовнішній оцінці вищого навчального закладу (ВНЗ), оскільки відповідає перед суспільством за кадрову підготовку.

2005 року на міжнародній конференції у Бергені були схвалені стандарти і рекомендації (European quality assurance standards and guidelines (ESG), що охоплюють процеси оцінювання, акредитації та аудиту, а також, зокрема:

надають допомогу вищим навчальним закладам і визначають орієнтири в розробленні власних систем забезпечення якості та допомагають контролюючим підрозділам, які здійснюють незалежні перевірки;

застосовують ці стандарти й рекомендації як основу для діяльності закладів освіти й освітніх контролюючих підрозділів, які перевіряють забезпечення якості освіти [2].

На конференції у Лондоні 2007 року визначено низку критеріїв, що реєструють вичерпно відповідність до ESG (у 2007 році перейменовано на ESU – Європейську студентську спілку).

З 2008 року в Брюсселі (Бельгія) схвалено Європейський реєстр забезпечення якості (EQAR) [3]. Ним передбачено гарантування доступної інформації щодо надійних (перевірених) структур із забезпечення якості освіти, поширених в Європі, а також сприяння мобільності студентів і підвищення довіри до вищих навчальних закладів.

Розвиток і функціонування освіти в Україні, виходячи правових, організаційних і фінансових засад, визначає низка таких законів: «Про освіту» (1996), «Про загальну середню освіту» (1999), «Про професійно-технічну освіту» (1998), «Про дошкільну освіту» (2001), «Про позашкільну освіту» (2000) [1].

Приєднавшись до Болонського процесу, Україна взяла на себе зобов'язання довести якість національної освіти до європейських стандартів. З огляду на це було ухвалено низку нормативно-директивних документів, що регламентують цю роботу, а саме:

постанова Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2005 р. № 1312 «Про невідкладні заходи щодо запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти» із затвердженням Положення про Український центр оцінювання якості освіти (УЦОЯО). Починаючи з 2008 року, всі вступники зараховуються до ВНЗ за результатами зовнішнього тестування;

наказ Міністра освіти і науки України від 13 липня 2007 р. № 612 із затвердженням «Плану дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і

світове освітнє співтовариство на період до 2020 року» з метою подальшого розвитку національної системи освіти, забезпечення якості вищої освіти та її інтеграції в європейське та світове освітнє співтовариство.

4 березня 2008 року в Брюсселі Україна зробила важливий крок, спрямований на забезпечення європейського рівня якості вищої освіти в Україні, ставши повноправним урядовим членом Європейського реєстру забезпечення якості (EQAR).

Утім, Україна у галузі забезпечення якості вищої освіти й досі відстає від загальноєвропейського рівня. За даними інвентаризації щодо виконання групою країн-учасниць вимог Болонського процесу за 2007 рік Україна отримала за індикаторами забезпечення якості освіти оцінку 3,5 за п'ятибальною шкалою, тоді як середня оцінка країн-учасниць становить 4,1 [4].

Викладення основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням одержаних наукових результатів. Вищі навчальні заклади в Україні готують фахівців за такими освітніми рівнями:

- неповна вища освіта – освітній рівень вищої освіти особи, що характеризує сформованість її інтелектуальних якостей, що визначають розвиток особи як особистості, прийнятний для здобуття нею кваліфікації молодшого спеціаліста;

- базова вища освіта – освітній рівень вищої освіти особи, який характеризує сформованість її інтелектуальних якостей, що визначають розвиток особи як особистості та є достатніми для здобуття нею кваліфікації бакалавра;

- повна вища освіта – освітній рівень вищої освіти особи, який характеризує сформованість її інтелектуальних якостей, що визначають розвиток особи як особистості та є достатніми для здобуття нею кваліфікації спеціаліста або магістра.

До освітньо-кваліфікаційних рівнів підготовки фахівців належить кваліфікований робітник, молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр.

Вища освіта гарантує фундаментальну, наукову, професійну і практичну підготовку, здобуття громадянами освітньо-

кваліфікаційних рівнів відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, удосконалення наукової та професійної підготовки, перепідготовку та підвищення їх кваліфікації.

Виявлення пріоритетів щодо напрямків навчання сприяє отриманню якісної освіти та забезпечує виконання народногосподарських завдань у суспільстві.

В Україні застосування міжнародного освітянського досвіду сприяє підвищенню рівня та якості знань, умінь, надає допомогу народногосподарському комплексу і слугує поліпшенню якості життя населення загалом.

Шведський підхід до організації навчального процесу розпочинається в дошкільному віці в молодших дитячих школах зі знайомства з інформацією та її засвоєнням для отримання знань і забезпечення дозвілля дітей.

Навчання у Швеції безкоштовне аж до отримання диплому про вищу освіту. Через це й немає випадкових студентів, котрі не бажали би вчитися у вищих навчальних закладах.

Річ у тім, що, навчаючись у школі до 5-го класу, учень постійно має можливість виявляти здібності у процесі навчання, засвоювати отримані знання й демонструвати їхній рівень, отримуючи за це відповідну оцінку. Оскільки саме в 5-му класі здійснюється попередня оцінка можливостей учня в отриманні знань і розробляються еквіваленти професійної освіти відповідно до рівня його успішності. Іншими словами, якщо учень навчається на «3–4» за п'ятибальною системою, йому пропонують ознайомитися з переліком професій, що корелюють з його рівнем засвоєння знань і не потребують додаткових зусиль, на які він поки що не здатний. Якщо успішність оцінюється на «3» протягом усього навчання, учень ніколи не потрапить до когорти студентів медичного, педагогічного чи юридичного університетів. До цих вишів вступають тільки учні, які навчилися здобувати знання й засвоювати їх методом постійного самовдосконалення. Відбір у медичні, педагогічні чи юридичні університети відбувається з урахуванням психологічних особливостей студентів, які знають і сві-

домо йдуть на тривале (протягом 10 років) здобуття професійних знань (навчання і стажування чи спеціалізація).

Для оволодіння кожною професією необхідно мати свій рівень знань і вмінь. Не всі професії у державі передбачають отримання вищої освіти, але чітко визначено необхідний перелік тих професій, що забезпечують чисте, здорове, розумне і прогресивне життя громадянина Швеції від першого дня його життя до глибокої та щасливої старості.

Украй важливо, що в дітей зі шкільної лави виховується повага до кожної професії, яка необхідна в розвинутому суспільстві для підтримання загального високого економічно-політичного та суспільного розвитку держави.

Безоплатне здобуття освіти, гласність у перевірці стандартів знань анулює корупційні дії з боку батьків і вчителів. Кожен працівник освіти налаштований на доброзичливе і поважне ставлення до учня як майбутнього активного громадянина шведського суспільства.

У школярів учителі розвивають почуття милосердя і співчуття до учнів з вадами розвитку чи які потребують особливої уваги або допомоги товаришів. Такий підхід забезпечує обопільний позитивний досвід у виявленні турботи до слабшого, допомоги, співчуття, вдячності, виховує в дітей відчуття «особистої потреби» в суспільстві, спонукає до проявів духовності.

Загалом, менеджмент освіти у шведських освітніх закладах покликаний забезпечити всебічний розвиток громадянина держави, який протягом усього свідомого життя реалізовуватиме велику місію щодо забезпечення високого рівня якості життя у власній державі.

Список використаних джерел

1. Communiqué of the Conference of Ministers responsible for Higher Education in Berlin on 19 September 2003. «Realising the European Higher Education Area». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bologna-berlin2003.de/pdf/Communique1.pdf.

2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bologna-bergen2005.no/Docs/00main_doc/050221_ENQA_report.pdf

3. Report to the London conference of ministers on a European Register of Quality Assurance

У кінцевому підсумку якість освіти забезпечує високий рівень охорони здоров'я громадян держави, гідний правовий статус держави, можливість гідно, на відповідному професійному рівні здійснювати свої професійні навички і вміння для процвітання держави.

Висновки і перспективи

1. Необхідно визначити пріоритети щодо фінансового забезпечення освітньої політики держави відповідно до національних інтересів з урахуванням світових стандартів.

2. Підвищити соціальний статус учителя, створити систему мотивації" до підвищення якості навчання за рахунок упровадження новітніх наукових методик і підвищення заробітної плати та пенсій вчителям і викладачам залежно від показників їхньої роботи.

3. Об'єднати рівнорядні за статусом освітні заклади в Університетські школи, організувавши договірну співпрацю шкіл з університетами для запровадження нових освітніх методик безпосередньо в профільних класах, забезпечити молодих спеціалістів-випускників вищої школи гарантованою трирічною роботою для набуття практичного досвіду.

4. Запровадити розробки освітніх новітніх технологій безпосередньо в практику шкіл, де практичні уроки проводитимуть студенти освітніх ВУЗів, що і буде реалізацією програми наукових розробок на практиці (для студентів – необхідна практика, для учнів – отримання нових можливостей засвоєння знань і підвищення рівня якості освіти).

Таким чином, усі програми, створювані в Міністерстві освіти для шкіл, матимуть прикладну можливість та ефективність упровадження.

Agencies. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.enqa.eu/pubs.lasso.

4. Bologna Process Stocktaking London 2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.dfes.gov.uk/londonbologna/

5. Зінь Е. А. Регіональна економіка: підручник / Зінь Е. А. – К.: Видавничий дім «Професіонал», 2008.– 528 с

Международный опыт внедрения системы менеджмента качества образования

Гандурская-Павленко О. П.

***Резюме.** Использование принципов европейского похода к введению Болонского процесса требуют от системы управления образования разработки учебных программ и правил сотрудничества учителей и учеников, а также взаимодействия учебных заведений с предприятиями.*

Целью эффективного учета опыта международных принципов и систем образования является изучение опыта производства образовательных услуг в европейских государствах для улучшения и повышения качества образования в Украине.

***Ключевые слова:** качество образования, качество жизни*

International experience of management quality education implementation

Oksana Gandurska-Pavlenko

***Summary.** Using the principles of the European campaign for the Bologna process introduction require management education curriculum and rules of cooperation for teachers and students, as well as the interaction of educational institutions with enterprises.*

The study of production experience of educational services in the European states is effective purpose applying international principles and systems of education to improve and enhance the quality of education in Ukraine.

***Keywords:** quality of education, quality of life.*